

ВИСНОВОК

експертної комісії Міністерства освіти і науки України
щодо проведення первинної акредитаційної експертизи
освітньо-професійної програми
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти у
Сумському національному аграрному університеті

Відповідно до підпункту 20 пункту 2 розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» та пункту 4 Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», з метою проведення первинної акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» із спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти у Сумському національному аграрному університеті, за наказом Міністерства освіти і науки України № 2302-л від 28.11.2018 р. експертна комісія Міністерства освіти і науки України у складі:

Резнік Надії Петрівни	доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри біржової діяльності і торгівлі Національного університету біоресурсів і природокористування України, голови комісії;
Фролової Лариси Володимирівни	доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри підприємництва і торгівлі Одеського національного політехнічного університету, члена комісії

з 12 по 14 грудня 2018 р. включно, розглянула подані Сумським національним аграрним університетом матеріали і безпосередньо в навчальному закладі перевірила достовірність інформації, що подана до Міністерства освіти і науки України разом із заявою на проведення акредитації. Експертна комісія мала зустріч з ректором, першим проректором університету, деканом факультету економіки і менеджменту, викладачами та співробітниками випускової кафедри. На місці було проведено відвідування бібліотеки, гуртожитку, службових, навчальних та лабораторних приміщень, а також були проведені зустрічі зі студентами щодо проведення комплексних контрольних робіт.

Під час експертної оцінки комісія перевірила достовірність інформації, поданої органу ліцензування разом із заявою, а також фактичний стан кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного забезпечення Сумського національного аграрного університету та його відповідності вимогам чинного

Голова експертної комісії

Н.І. Резнік

законодавства щодо підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти. У підсумку експертного оцінювання комісія констатує:

1. Загальна характеристика Сумського національного аграрного університету та освітньо-професійної програми "«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»" спеціальності 076" «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»" галузі знань 07 "«Управління та адміністрування»"

Повна назва вищого закладу освіти: Сумський національний аграрний університет

Юридична адреса: 40021 м. Суми, вул. Г.Кондратьєва, 160

Загальна навчальна площа університету: загальна площа приміщень складає 79 790 м², навчальна – 50 351 м².

Форма власності: державна

Відомча приналежність: Міністерство освіти і науки України.

Рівень акредитації ВНЗ в цілому: IV (четвертий).

Основні установчі документи, що визначають умови та зміст діяльності Сумського національного аграрного університету:

– Статут Сумського національного аграрного університету, погоджений з Міністерством освіти і науки України від 27.04.2015 р. реєстраційний № 470 (статут погоджено загальними зборами трудового колективу СНАУ протокол № 2 від 30 березня 2015 р.).

– Довідка про включення вищого навчального закладу (Сумського національного аграрного університету) до Державного реєстру вищих навчальних закладів України, ідентифікаційний код 04718013.

– Свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи, серія А00 №163841.

– Довідка № 04.02-08/2478 від 06.03.2015 року з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ).

– Ліцензія Міністерства освіти і науки України, серія АЕ №636493 від 19.06.2015. на надання освітніх послуг навчальними закладами, пов'язаних з одержанням вищої освіти на рівні кваліфікаційних вимог до бакалавра, спеціаліста, магістра з додатками.

– Сертифікат про акредитацію спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» у Сумському національному аграрному університеті. (серія НД № 1982127 від 04.05.2017 р.).

– Акт узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюються підготовка здобувачів вищої освіти за ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями) бакалавра, спеціаліста, магістра та ліцензованого обсягу Сумським національним аграрним університетом від 11.12.2015.

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

– Указ Президента України від 07 серпня 2001 року № 591/2001 «Про перейменування та надання статусу національного Сумському національному аграрному університету».

Стисла історична довідка (основні етапи розвитку Сумського національного аграрного університету).

Сумський національний аграрний університет розпочав свою діяльність як філіал Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва, який було засновано у 1977 році наказом Міністерства сільського господарства СРСР за №95.

У 1990 році наказом № 24 Державної комісії Ради Міністрів СРСР з продовольства та закупок на базі Сумського філіалу Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва було створено Сумський сільськогосподарський інститут.

У 1997 році на виконання наказу Постанови Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 року за №744 на базі Сумського сільськогосподарського інституту створено Сумський державний аграрний університет, заснований на державній формі власності та підпорядкований Міністерству аграрної політики України.

Указом Президента України від 7 серпня 2001 року № 591/2001 присвоєно статус національного.

З 2005 року університет очолює доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України Володимир Іванович Ладика.

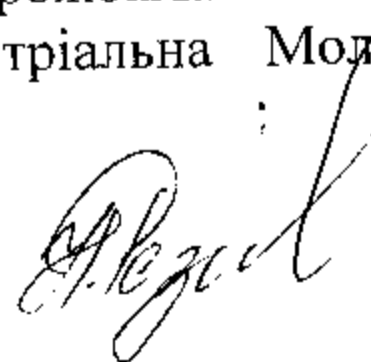
Сумський національний аграрний університет проводить навчання за 25 спеціальностями II рівня акредитації та 22 спеціальностями IV рівня акредитації.

Загальний контингент університету на 01.10.2017 року становить 6365 студентів, в тому числі: за денною формою навчання 3880, в т.ч., 162 особи іноземці. З них на бюджеті та заочною формою навчання 2482, в т.ч., 97 особи іноземці

Відокремленими структурними підрозділами університету також є 1 інститут та 6 коледжів, що дозволяє реалізувати систему ступеневої освіти: Глухівський агротехнічний інститут імені С.А. Ковпака Сумського НАУ, Путивльський коледж Сумського НАУ, Охтирський коледж Сумського НАУ, Маловисторопський коледж Сумського НАУ, Роменський коледж Сумського НАУ, Роменський коледж Сумського НАУ, Коледж Сумського НАУ м. Суми, Глухівський коледж Сумського НАУ.

За період свого існування СНАУ підготував близько 40 тисяч фахівців, багато з яких стали керівниками і провідними спеціалістами підприємств України, інших країн СНД, країн далекого зарубіжжя. Головні підприємства та організації загальноукраїнського значення, а також Сумської області (ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД», Компанія «Укрландфармінг», ІМК, ПАТ «Миронівський хлібопродукт», Компанія NSH (ТОВ «ВорожбаЛатІнвест»), холдинг «Промінь Агро», ДП «Мілкіленд-Україна», Індустріальна Молочна Компанія, ТОВ

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

«Глобіно», ПАТ «Технологія», ТОВ «Вітчизна», Торговий дім «Nicmas», ТОВ «Завод Кобзаренка», ТОВ «Юпітер-9 Агросервіс» та інші) на 20-80% укомплектовані фахівцями – випускниками університету.

За угодою з Сумським державним університетом університет надає можливість студентам всіх спеціальностей пройти навчання на військовій кафедрі цього університету й отримати звання офіцера запасу.

Пріоритетним напрямком діяльності Сумського національного аграрного університету є вивчення та запровадження провідного досвіду найкращих університетів США та Європи, стажування в них викладачів, проходження практики студентами. Змістовні та результативні стосунки склалися з навчальними закладами Німеччини, Англії, Ірландії, Данії, Франції, Польщі, Нідерландів, США, Канади. Налагоджені прямі зв'язки з університетом землеробства (ВOKU) Австрії, спільно з Університетом Прикладних Наук Вайєнштефан-Тріздорф (Німеччина) відкрито навчальний магістерський курс «Аграрний менеджмент», навчання на якому здійснюється за міжнародними планами та програмами, що дає можливість паралельно отримати диплом магістра Німеччини «Master of Business Administration» (навчання українською та німецькою мовами). Співпраця з університетами таких штатів США, як Міннесота, Огайо, Вісконсин, Каліфорнія дозволяє студентам проходити піврічну чи річну практику в фермерських та інших господарствах аграрного профілю. Міжнародна співпраця за спільними проектами дозволяє студентам та викладачам підвищити мовний та професійний рівні в умовах високотехнологічного аграрного виробництва та розповсюджувати набутий досвід в Україні

Розвиваються різноманітні форми інтеграції з вищими навчальними закладами I-II рівня акредитації та ліцеями області. Кращі їх випускники отримують право продовжити навчання за скороченим терміном у Сумському національному аграрному університеті.

Для покращення підготовки випускників шкіл до вступу в Сумському національному аграрному університеті працюють шестимісячні і річні підготовчі курси, до роботи в яких залучені провідні викладачі СНАУ.

Наукова бібліотека СНАУ, як структурний підрозділ університету, відповідає за бібліотечно-інформаційне забезпечення освітнього та виховного процесів.

Сьогодні наукова бібліотека має 4 абонементи, 4 читальних зали. Загальний фонд бібліотеки складає 294885 примірників. За єдиним читацьким квитком налічується 8225 користувачів.

В університеті діє редакційно-видавничий центр, що забезпечує редагування та друк навчально-методичної, наукової літератури й іншої друкованої продукції обсягом до 2000 д.а. щороку.

В університеті сформовані й функціонують наукові школи з проблем формування механізмів ефективної діяльності підприємств, стратегії розвитку та їх моделювання, еволюції і функціонування механізму управління та розвитку

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

економічних систем, трансформації споживчої кооперації в ринкову економіку, розвитку кооперативного сектору економіки, удосконалення бухгалтерського обліку, методології та практики сучасного менеджменту, маркетингової діяльності підприємств на ринку товарів і послуг, дослідження споживчих властивостей, асортименту, якості та оцінювання конкурентоспроможності товарів, прогресивних харчових технологій, теоретичних основ інформатики та кібернетики, евклідової комбінаторної оптимізації, управління персоналом та економіки праці, проектування навчально-виховних систем у вищій школі.

Науково-дослідна робота зосереджена у 19 наукових лабораторіях, працює аспірантура з 9 спеціальностей. На юридичному факультеті, на базі кафедри приватного та соціального права функціонує лабораторія практичного права, у складі якої працює юридична клініка.

Університетом видається науковий журнал «Вісник СНАУ» (серії «Економіка і менеджмент», «Фінанси і кредит», «Агрономія і біологія» «Тваринництво», «Будівництво», «Механізація та автоматизація виробничих процесів», «Ветеринарна медицина»), матеріали та збірники доповідей науково-практичних та науково-методичних конференцій.

Міжнародна діяльність здійснюється шляхом контактів з міжнародними фондами, залученням іноземних фахівців до викладання окремих спеціальних курсів для студентів й участі у короткотермінових семінарах (циклових заходах) для бізнесових організацій і системи споживчої кооперації, співробітництва з вищими закладами освіти за кордоном, обміну науково-педагогічними працівниками.

Навчальний та науково-дослідний процеси в університеті забезпечують 50 кафедр, на яких працюють 58 докторів наук і 47 професорів, 277 кандидати наук і 199 доцентів. У колективі працюють: 1 академік Академії наук, 4 члени-кореспонденти інженерної АНУ, член-кореспондент УААН, 4 заслужені працівники народної освіти, 5 відмінників освіти України, заслужений працівник науки і техніки, заслужений юрист України, заслужений економіст України, лауреат державної премії, інші висококваліфіковані викладачі.

Враховуючи потужний навчально-науковий потенціал університету, його сучасну навчально-лабораторну базу та потребу Сумської області, здатних забезпечити професійне виконання управлінських функцій підприємств різних галузей економіки, гарантом постійного попиту на фахівців з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності є також аграрний сектор України, що має потужний експортний потенціал. За попередніми замовленнями від підприємств галузі Центральної та Північно-Східної України передбачається 100 % працевлаштування випускників.

Для надання допомоги студентам щодо орієнтації на ринку праці та можливості працевлаштування випускників ректоратом разом з Радою студентів і аспірантів університету проводяться «Дні кар'єри» із запрошенням представників підприємств і організацій різних форм власності та підпорядкування, які спроможні використовувати інтелектуальний потенціал

Голова експертної комісії

Н.Н. Резнік

бакалаврів з економіки підприємства.

Високу якість фахівців забезпечує ефективна система практичної підготовки студентів. Щорічно університет укладає близько тисячі договорів з підприємствами й організаціями різних форм власності на проходження практики студентів. Для практичної підготовки студентів до послуг останніх інтерактивні аудиторії, спеціально обладнані для організації та участі у судових засіданнях, вебінарах, проведення «Що? Де? Коли?», «Брейн-ринга» тощо.

Навчальний процес в університеті базується на системному підході та міжпредметному принципі навчання з метою виховання у студентів широти поглядів, нестандартності мислення, здатності вирішувати загальновиробничі та соціально-економічні проблеми в їх взаємозв'язку.

Виховний процес є невід'ємною складовою освітньої діяльності і передбачає виховання майбутніх фахівців у кращих традиціях національної та світової культури з урахуванням загальнолюдських пріоритетів, програми відродження й розбудови національної економіки, культури, науки, духовної єдності нації та народів України.

Одним з вирішальних напрямів реалізації стратегічних завдань вищого навчального закладу є створення принципово нового механізму взаємодії всіх учасників навчально-виховного процесу, який ґрунтується на дотриманні принципу єдності їх інтересів, педагогічних можливостей та потреб особистості.

Основними завданнями науково-методичної роботи університету в контексті реалізації ступеневої системи аграрної освіти є: розробка моделі фахівця XXI століття та формування вимог щодо рівня його професійних знань, здатності до самонавчання, адаптації до діяльності в ринкових умовах та саморозвитку; створення науково-методичних комплексів спеціальностей та навчальних комплексів дисциплін на основі передових педагогічних технологій і відповідної навчально-лабораторної бази; забезпечення умов дотримання вимог державної ліцензії, освітніх стандартів; визначення змісту і форм навчальної діяльності на різних етапах підготовки фахівців та їх атестації; вивчення змісту та характеру роботи випускників з метою внесення змін і доповнень до змісту програм та організації навчального процесу; розробка принципів і форм рейтингової системи, критеріїв оцінки знань, тестів для визначення рівня професійних знань, умінь та навичок; освоєння нових систем інформаційного забезпечення навчального процесу.

Підготовка фахівців у Сумському національному аграрному університеті за ОС «Магістр» здійснюється відповідно до переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. №787.

Особливостями освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є те, що вона реалізується у науково-педагогічному колективі висококваліфікованих фахівців та передбачає загальноприйнятій підхід до здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за

спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» відповідно до вимог сучасної вищої освіти.

Загальний обсяг підготовки включає 90 кредитів ЄКТС. Програма передбачає обов'язкові та вибіркові навчальні дисципліни і практичну підготовку.

Загальна кількість докторів наук та професорів, кандидатів наук та доцентів, які забезпечують викладання дисциплін циклу професійної та практичної підготовки (фахової), працюють на постійній основі, складає 5 та 10 осіб, відповідно. Враховуючи ліцензований обсяг підготовки магістрів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», наявна кількість докторів наук та професорів, кандидатів наук, доцентів забезпечує ліцензовані обсяги та відповідає нормативам Ліцензійних умов.

У процесі експертизи експерти ознайомились з документами, які забезпечують правові основи діяльності СНАУ, що представлені в акредитаційній справі, вони є достовірними, а їх комплектність та зміст підтверджують, що здійснення освітньої діяльності відбувається згідно ліцензійних умов і акредитаційних вимог.

2. Формування контингенту здобувачів другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 7 «Управління та адміністрування»

Формування контингенту здобувачів другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» проводиться відповідно до ліцензованого обсягу підготовки. Показники формування контингенту здобувачів наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Показники формування контингенту студентів за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОС «Магістр»

№ з/п	Показник	2017	2018
1	Ліцензований обсяг підготовки (денна форма)	12	12
1	Ліцензований обсяг підготовки (заочна форма)	12	12
2	Прийнято на навчання, всього (осіб):		
	– денна форма	5	8
	в т.ч. за держзамовленням:	5	4
	– заочна форма	8	16
	в т.ч. за держзамовленням		

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

Однією із важливих складових підвищення якості підготовки майбутніх фахівців є профорієнтаційна робота. З цією метою в університеті існує відповідна система профорієнтаційної роботи з коледжами та технікумами міста Суми і районів Сумської області. Викладачі, завідувачі кафедрами систематично зустрічаються з випускниками коледжів та технікумів, педагогами, керівниками навчальних закладів, батьками учнів на батьківських зборах, демонструють презентаційні ролики університету та факультету, роздають рекламні буклети, відповідають на численні запитання, роз'яснюють умови вступу та перспективи працевлаштування майбутніх фахівців у місті та регіоні, запрошують учнів та їх батьків до різних свят та заходів в Сумському національному аграрному університеті.

Крім того, сформована та активно працює агітаційна бригада з числа студентів факультету економіки і менеджменту СНАУ, яка регулярно відвідує різноманітні та на власному прикладі роз'яснює переваги навчання саме в нашому університеті. В кожному навчальному закладі, які закріплені за відповідною кафедрою факультету, обладнані профорієнтаційні куточки, де постійно оновлюється інформація про факультет і університет в цілому.

Професорсько-викладацький склад, декан, завідувачі кафедрами протягом року висвітлюють у міських газетах та інших засобах масової інформації досягнення науково-дослідницької роботи кафедр факультету, підвищення кваліфікації викладачів, підготовку до захисту дисертацій, співробітництво з провідними вузами України, надають інформацію про університет, його спеціальності, можливості працевлаштування після закінчення факультету.

Співробітники факультету беруть активну участь у проведенні Днів відкритих дверей, які проходять в університеті двічі на рік. На зустрічі з випускниками – майбутніми абітурієнтами та їх батьками запрошуються керівники підприємств різних форм власності, провідні фахівці сільськогосподарських підприємств.

Активна та цілеспрямована профорієнтаційна робота дає певні результати. Вона дозволяє формувати на факультеті контингент студентів з достатньо високим рівнем підготовки. Особлива увага приділяється старшокурсникам – майбутнім випускникам. Головний напрям роботи з цією категорією – вдосконалення їх професійної підготовки та майбутнє працевлаштування. Значна кількість студентів факультету має конкретні замовлення від майбутніх роботодавців.

Експертна комісія зазначає, що наведені дані у справі свідчать про достовірні показники прийому до Сумського національного аграрного університету за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», що забезпечує відповідний рівень відбору на навчання та формування контингенту здобувачів другого (магістерського) рівня підготовки.

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

3. Зміст підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Підготовка магістрів здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми, розробленої проектною групою Університету та затвердженої Вченою радою Сумського НАУ (протокол № 9 від 10.04.2017 р.) наказ №266 від 22.05.2017 р.

Навчальний план підготовки магістрів за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» передбачає підготовку здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з терміном навчання 1 р. 4 міс., побудовано за семестровою системою та включає обов'язкові та вибіркові навчальні дисципліни та практичну підготовку.

Навчальним планом передбачено проведення комплексного атестаційного іспиту, за результатами якого присвоюється ступінь магістра.

Експертна комісія констатує, що навчання за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» відбувається відповідно до чинної нормативної бази вищої освіти.

4. Якісна характеристика підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

В ході підготовки до акредитації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» якість підготовки фахівців оцінювалась за підсумками виконання здобувачами комплексних контрольних робіт із дисциплін навчального плану. Експертам було надано для використання у процесі оцінки рівня фахової підготовки випускників розроблені пакети ККР. Зміст та оформлення ККР відповідає вимогам МОН України.

Успішність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» при написанні комплексних контрольних робіт характеризується показниками 100,0 % абсолютної успішності з дисциплін циклу загальної та професійної

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

підготовки. Показники згруповані в таблиці 2, дозволяють більш наглядно проаналізувати результати та їх співвідношення в розрізі дисциплін в процесі самоакредитації та акредитаційної експертизи.

Таким чином, абсолютна і якісна успішність здобувачів відповідає акредитаційним вимогам. За цими показниками комісія визнає відповідність вимогам якісної здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Результати експертної перевірки мають задовільну кореляцію з результатами контролю залишкових знань, здійсненого в результаті самоаналізу рівня підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та показують відповідний державним вимогам рівень знань здобувачів.

Експертна комісія вибірково ознайомила з тематикою курсових робіт (проектів), які виконувалися протягом всього періоду навчання, несуть науково-практичний характер, враховують існуючі проблеми і тенденції аграрного виробництва. Більшість робіт мають практичну спрямованість, у них визначаються шляхи, форми і методи вирішення конкретних проблем і, насамперед, регіональних.

Таблиця 2

Результати виконання комплексних контрольних робіт здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Дисципліна	За результатами самоаналізу		При перевірці комісії			
	Абсолютна успішність, %	Якість, %	Абсолютна успішність, %	Розбіжність, %	Якість, %	Розбіжність, %
Цикл загальної підготовки						
Інноваційний розвиток підприємства	100	50,0	100	-	50,0	-
Цикл професійної підготовки						
Інформаційні системи в управлінні підприємством, торгівлею та біржовою діяльністю	100	50,0	100	-	50,0	-
Конкурентоспроможність підприємства	100	50,0	100	-	50,0	-

Експертна комісія вибірково проаналізувала звіти про практику здобувачів та зазначила, що їх зміст відображає основні положення програм практики. Звіти оформлені якісно, насичені ілюстративним матеріалом, в них проводиться аналіз діяльності підприємств, наведені результати господарської діяльності аграрних підприємств, робляться висновки і вносяться пропозиції здобувачів щодо покращення діяльності баз практики.

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

Експертна комісія зазначає, що показники успішності та якості виконання комплексних контрольних робіт по циклах дисциплін знаходяться на рівні, який відповідає акредитаційним вимогам. Розбіжності в показниках успішності та якості виконання ККР при проведенні самоаналізу та під час проведення зрізів знань експертною комісією знаходяться в межах допустимих показників. Проведений експертами аналіз з виконання курсових робіт (проектів), звітів практик свідчить про достатній рівень підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» і їх відповідність акредитаційним вимогам і ліцензійним умовам.

5. Організаційне та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Організація освітнього процесу

Сумський національний аграрний університет в процесі організації навчально-методичної роботи керується чинними нормативними документами про організацію навчального-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

Підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» здійснюється за робочими навчальними планами, які розробляються на підставі навчального плану і кожного навчального року переглядаються та затверджуються ректором університету. Щорічно розроблюється та погоджується графік навчального процесу. Щосеместрово складається розклад занять академічних груп. Виконання графіку навчального процесу та розкладу занять контролює заступник декана з навчальної роботи факультету економіки і менеджменту.

Навчально-методичне забезпечення навчального процесу

Відповідно до освітньо-професійної програми розроблено і затверджено навчальний план підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

За всіма дисциплінами робочого навчального плану маються навчально-методичні комплекси, що розроблені відповідно до Положення про навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни у Сумському національному аграрному університеті. Навчально-методичні комплекси включають: анотацію дисципліни, робочу програму, календарний план проведення занять, структурно-логічну схему, критерії оцінки знань і умінь здобувачів, програму навчальної практики, план проведення занять та програмні питання, що розглядаються при вивченні кожної теми, завдання до лабораторних робіт, пакет завдань до самостійної роботи здобувачів, пакет тестових завдань для оцінки знань здобувачів, пакет ККР.

За всіма дисциплінами навчального плану розроблено методичні вказівки до проведення занять і самостійної роботи здобувачів. Вони включають програму дисципліни, розподіл навчального часу, завдання до практичних занять, перелік питань, що розглядаються на кожному занятті, а також посилання на літературні джерела, з зазначенням конкретних сторінок, де висвітлюються питання по темі. Методичні вказівки містять конкретні ситуації та контрольні тестові питання і завдання для самостійного вирішення їх здобувачами та самоперевірки знань здобувачів. Навчально-методичні комплекси розглянуті на засіданнях кафедр та навчально-методичній комісії факультету економіки і менеджменту.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» навчальним планом передбачено проведення комплексної виробничої практики з фаху та переддипломної практики. Програми практик складено у відповідності до вимог ОПП, містять критерії оцінювання виконання завдань практики за видами діяльності здобувачів, що відповідають ECTS.

Для покращення якості виконання здобувачами завдань практики викладачами кафедри створене відповідне навчально-методичне забезпечення. Методичні рекомендації, що пропонуються здобувачам, містять вказівки та рекомендації до складання індивідуального плану роботи здобувачів, характеристики об'єкта дослідження, питання, що необхідно розглянути під час проходження практики, перелік статистичної інформації для аналізу та оцінки його стану тощо.

Під час проведення аудиторних занять застосовуються мультимедійні засоби та використовуються спеціальні програмні продукти.

Атестація здобувачів вищої освіти за спеціальністю проводиться у формі здачі Єдиного кваліфікаційного іспиту. Для підготовки та проходження атестації випусковими кафедрами розроблені методичні вказівки.

Управління і контроль за навчально-виховним процесом здійснюється деканатом факультету економіки і менеджменту, випусковими кафедрами економіки, і логістики та виробничого менеджменту, а також кафедрами, що обслуговують освітній процес.

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

Підготовка фахівців в університеті забезпечується у рамках чинних нормативно-правових актів України, галузевих нормативів, з використанням підручників, навчальних посібників, методичних розробок, дидактичних матеріалів і технічних засобів навчання.

Науково-педагогічні працівники володіють прогресивними методами навчання і контролю знань здобувачів, застосовують мультимедійне обладнання, засоби та елементи дистанційної освіти.

Наукова робота кафедр та студентська наукова робота

Науково-дослідна робота кафедри економіки ведеться згідно з планом за такими пріоритетними напрямками наукових-досліджень та пріоритетних завдань аграрної науки (НААН):

1. Перспективні технології агропромислового комплексу та переробної промисловості.
2. Формування конкурентоспроможного аграрного сектора економіки.
3. Розвиток земельних відносин та використання сільськогосподарських земель.
4. Наукове обґрунтування та нормативно-методичне забезпечення економічних, фінансових, соціально-екологічних та організаційних засад розвитку аграрного сектору економіки на інноваційних засадах в умовах глобалізації світових ринків.
5. Регіональні аспекти сталого розвитку сільських територій.

З метою подальшого розширення та підвищення ефективності науково-дослідної роботи в Сумському НАУ проводиться: розширення держбюджетної і госпрозрахункової науково-дослідної тематики; координація міжкафедральної науково-дослідної діяльності; виконання спільних досліджень з іншими навчальними, науковими закладами та аграрними підприємствами України; робота студентських наукових гуртків.

За звітний період науково-дослідна робота кафедри економіки виконувалась на замовлення економічних суб'єктів (в рамках виконання ГДТ):

1. Розробка планувальної документації «Проект Стратегії розвитку території Зноб-Новгородської селищної ради на період до 2025р.». Керівник: д.е.н., проф. Медвідь В.Ю.(договір №7-5-6, період 02.04.18р. - 31.07.18 р.).

2. «Оптимізація чисельності персоналу (операторів тваринницьких комплексів та механізованих ферм) та визначення нормативів часу їх роботи на МТФ ТОВ АФ «Северинівська», с.Мар'ївка, Сумського району Сумської області, (договір №29-08-1 від 29.08.2017р.). Виконавці: к.е.н., проф. Строченко Н.І., к.е.н., доц. Ковальова О.М., к.е.н, доц. Пізняк Т.І., ст.викл. Забара А.М., ст. викл. Кутах К.М.

3. «Оптимізація чисельності персоналу на МТФ ТОВ «М'ясо-молочний комплекс», Краснопільського району Сумської області (договір №1 від 18.07.2017р.). Виконавці: к.е.н., проф. Строченко Н.І., к.е.н., доц. Ковальова О.М., к.е.н, доц. Пізняк Т.І., ст.викл. Забара А.М., ст. викл. Кутах К.М.

4. «Оптимізація чисельності персоналу на МТФ ТОВ АФ «Северинівська», с.Мар'ївка, Сумського району Сумської області, (договір №150 від 03.05.2017р.). Виконавці: к.е.н., проф. Строченко Н.І., к.е.н., доц. Ковальова О.М., к.е.н, доц. Пізняк Т.І., ст.викл. Забара А.М., ст. викл. Кутах К.М.

5. «Сприяння сталому розвитку сільського господарства в Україні – 360° оцінка та розроблення спільної стратегії» (госп. договірна – Швейцарське бюро співробітництва в Україні та Nestle UA, 2017р.). Виконавець к.е.н., доц. Коблянська І.І.

6. «Фінансове забезпечення виробництва органічної продукції сільськогосподарським підприємством» ТДВ «Маяк», с. Боромля, Тростянецького району Сумської області, (договір №8-9 від 08.09.2015 р., № державної реєстрації 0115 U007149). Виконавець к.е.н., доц. Башлай С.В.

в рамках виконання ДБТ:

1. «Формування механізму реалізації інтегрованого територіального управління в умовах переходу до сталого розвитку» (0117U006534, 2017-2020 рр.). Керівник НДР: д.е.н., проф. Медвідь В.Ю.

Викладачі кафедри економіки є авторами рекомендацій, які прийняті до впровадження Міністерством аграрної політики та продовольства України та Департаментом агропромислового розвитку Сумської області:

1. Розвиток сталого сільського господарства в Україні – 360° оцінка фермерського господарства та розробка спільної стратегії розвитку: аналітичний звіт / Я. Гренц, Л. Калачевська, В. Ільченко, Н. Волченко, І.Коблянська. – Суми: СНАУ, 2018. – 24 с. – Режим доступу: <http://rise.pp.ua/uk/2018/02/13>

2. Медвідь В.Ю. Формування та реалізація механізму інтегрованого територіального управління в тріаді соціо-еколого-економічних чинників: науково-методичні рекомендації / В.Ю. Медвідь, І.І. Коблянська, Ю.І. Данько. – Суми: СНАУ, 2018. – 98 с.

Викладачами кафедри економіки за період 2014-2018 рр. захищено 3 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук та 3 дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук:

Докторські дисертації:

1. Медвідь В. Ю. «Методологічні основи економічного регулювання регіонального розвитку» за спеціальністю 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка», 2016р. Диплом ДД № 005409.

2. Терещенко С.І. "Формування та використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств " за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності), 2016р. Диплом ДД № 005830.

3. Лозинська І.В. «Розвиток виробництва продукції скотарства в сільськогосподарських підприємствах» за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)», 2016 р. Диплом ДД № 006269.

Кандидатські дисертації:

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

1. Бричко А.М. «Економічні засади адаптації сільськогосподарських підприємств до умов глобалізації» за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)», 2015р. Диплом ДК 032078.

2. Лукаш С.М. «Розвиток лізингових операцій в сільськогосподарських підприємствах» за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)», 2014р. Диплом ДК №024223.

3. Сухоставець А.І. «Стратегія розвитку підприємництва у соціальній сфері села» за спеціальністю 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством», 2014р. Диплом ДК № 024944

В Державній службі інтелектуальної власності України зареєстровано авторське право на науково-технічний твір "Економіко-математична модель міжгалузевого балансу використання ресурсів в галузі м'ясо-молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах" (Свідоцтво №60655 видане 16.07.2015р. Автор – доцент Лозинська І.В.)

Викладачами кафедри економіки за період з 2014р. по перше півріччя 2018 р. включно опубліковано біля 550 наукових робіт, в т.ч. 50 розділів у монографіях, 215 наукових статей, в тому числі 17 статей в науково-метричних базах Scopus та Web of Science, 37 публікацій у закордонних виданнях, майже 300 тез; 10 навчальних посібників та підручників.

З метою координації науково-дослідної роботи студентів на кафедрі економіки працюють 4 студентські науково-дослідні гуртки: гурток «Інноваційні засади розвитку аграрних підприємств», керівником якого є к.е.н., доцент Ковальова О.М., гурток «Молодий економіст», керівниками якого є к.е.н., доцент Пилипенко Н.М. та к.е.н., доц. Пізняк Т.І., гурток "Основ економічної теорії та політекономії" керівником якого є Сапич В.І. Кращі доповіді студентів рекомендуються до участі у щорічних підсумкових наукових конференціях СНАУ та інших вищих навчальних закладах України.

За результатами наукових досліджень студентами спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» під керівництвом викладачів кафедри студентами публікувалося в середньому 150 тез на рік.

Під керівництвом викладачів кафедри економіки і логістики та виробничого менеджменту за 2013-2017рр було підготовлено 37 студентських наукових робіт. Перемогу у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт одержали 5 студентів:

1. Кучкова К.О. (Всеукраїнський конкурс дипломних робіт зі спеціальності 076 "«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»" Одеський національний політехнічний університет, диплом 2 ступеня, 2018 р.). Науковий керівник: к.е.н., доцент Пилипенко Н.М.

2. Конкурсна наукова робота: «Потенціал молоді — у агровиробництво» - Агропромислова компанія «Кернел» ДУ «НМЦ «Агроосвіта» (2 місце), 2016р.

3. Конкурсна наукова робота на базі Національного університету харчових технологій, під патронатом Асоціації «Український логістичний альянс»,

крупних бізнесових компаній та провідних вишів України «Логістика очима студентів» 1 місце «Особлива відзнака за професійне розв'язання кейсів», 2016р.

Експертна комісія зазначає, що в Сумському національному аграрному університеті функціонує різнорівнева система організації і контролю навчально-виховного процесу, навчально-методична робота щодо забезпечення підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» ведеться на високому рівні і відповідає акредитаційним вимогам і ліцензійним умовам.

**6. Кадрове забезпечення освітнього процесу підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
07 «Управління та адміністрування»**

Висока професійна кваліфікація науково-педагогічних і наукових працівників усіх навчально-наукових структурних підрозділів Сумського НАУ, в тому числі випускової кафедри, їх педагогічний досвід, методичний і науковий рівень, постійний пошук і використання новітніх технологій в освіті і науці, залучення до творчого процесу здобувачів є визначальним чинником забезпечення високої якості освіти випускників, їх затребуваності і конкурентоспроможності на ринку праці.

Групу забезпечення освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» Сумського національного аграрного університету складають: доктор економічних наук, доцент Терещенко С.І., кандидат економічних наук, доцент кафедри Устік Т.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри Маслак О.М., кандидат економічних наук, доцент кафедри Єфанов В.А., кандидат технічних наук Назаренко Ю.В.

Підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» у Сумському національному аграрному університеті здійснюється науково-педагогічним персоналом кафедр факультету економіки і менеджменту, а також кафедрами інших факультетів. Лекційні курси читаються професорами, докторами наук та досвідченими доцентами, кандидатами наук.

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

Базова освіта науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» відповідає профілю дисциплін, які ними викладаються. Протягом останніх п'яти років усі викладачі пройшли підвищення кваліфікації.

Підготовку здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» науки здійснює висококваліфікований професорсько-викладацький склад кафедр, який нараховує 15 осіб, з них: докторів наук, професорів – 5 (33,3%); кандидатів наук – 10 (66,7 %), з них доцентів – 10 (100,0 %). Таким чином частка викладачів з науковим ступенем складає 100,0 %.

Випусковими кафедрами при підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є кафедри економіки і логістики та виробничого менеджменту, завідувачами яких відповідно є доктор економічних наук, доцент Терещенко С.І. та кандидат економічних наук, доцент Ковбаса О.М. Їх склад формують відповідно: 24 та 7 науково-педагогічні працівники факультету економіки і менеджменту, які працюють в університеті на постійній основі. Серед науково-педагогічних працівників кафедр 3 доктори економічних наук, 2 професори; 22 кандидати економічних наук, доценти; 2 кандидати наук в. о. доцента, 6 старших викладачів.

Всі викладачі, які забезпечують навчальний процес підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»: систематично підвищують кваліфікацію у вищих навчальних закладах та наукових установах України.

Таким чином, науково-педагогічні працівники, які забезпечують підготовку фахівців другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» є висококваліфікованими досвідченими спеціалістами, які мають відповідну освіту та постійно підвищують свій професійний рівень. Науково-педагогічні працівники за своїм рівнем кваліфікації та досвідом здатні вирішувати завдання з підготовки кваліфікованих фахівців. Кадрове забезпечення спеціальності відповідає чинним ліцензійним умовам та акредитаційним вимогам.

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

7. Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Важливим для якісної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є наявність відповідної матеріальної бази, бо основа підготовки – це відпрацювання навичок під час лекційних та практичних занять.

Сумський національний аграрний університет проводить навчання за 25 спеціальностями II рівня акредитації та 22 спеціальностями IV рівня акредитації і має багату матеріально-технічну базу.

Матеріально-технічна база університету складається з 8 навчально-лабораторних корпусів загальною площею 79790 кв.м. з сучасною актовю залом на 700 місць. Лекційні аудиторії оснащено сучасними технічними засобами: мультимедійними комплексами, слайдопроекторами, ПК, спеціальними екранами та ін. Мультимедійні комплекси надають можливість викладачам використовувати ресурси Інтернет, електронної бібліотеки університету, власні ресурси під час проведення лекційних та практичних занять.

Побут студентів в університеті забезпечують 4 гуртожитки на 2147 місць, у коледжах – 9 гуртожитків. Факультет повністю забезпечений аудиторним фондом. За останні 5 років заяви всіх студентів про поселення в гуртожиток задовольнялись. Для сімейних студентів в гуртожитку № 3 виділено окрему секцію. Поселення студентів, за погодженням з деканатом, проводить студентське самоврядування. Студенти інженерно-технологічного факультету проживають компактно у гуртожитку № 1, за адресою: вул. Герасима Кондратьєва 160/1. Гуртожиток побудовано в 1979 р., він має 5 поверхів секційного розташування на 17-19 місць. На кожній секції є кухня з електричними плитами на три конфорки, з 2 столами та 2 раковинами; балкон і санвузол на 2 кабіни, з умивальником на 2 раковини. На дві секції, тобто на 36 студентів, обладнано побутову кімнату на 17 м². В гуртожитку облаштовано окремі секції для хлопців та дівчат. Забезпеченість гуртожитком студентів інженерно-технологічного факультету складає 100 % від потреби.

Заняття з фізичного виховання проводяться в спортивному залі загальною площею більше 600 м², обладнаному сучасним устаткуванням, на двох стадіонах і спортивних майданчиках для баскетболу, волейболу та футболу. В зимовий період на території спортивного комплексу обладнується лижня та інші споруди для зимових видів спорту.

Зміцненню здоров'я студентів слугують стадіон «Колос», майданчики для літніх видів спорту з синтетичним покриттям, оздоровчо-відновлювальний

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

центр, зала для настільного тенісу, траса для змагань з біатлону, тренажерний зал. Є крита спортивна зала. При спортзалі працює оздоровчий центр. В третьому гуртожитку обладнано медичний пункт, де студентам та викладачам надається, в разі потреби, перша медична допомога.

Усі будівлі та споруди знаходяться на балансі Сумського НАУ і відповідають техніко-санітарним вимогам експлуатації (санітарний паспорт від 10.01.2007 року). Орендованих площ в навчальному процесі університет не використовує.

Навчальний процес з використанням нових інформаційних технологій проводиться у новому навчальному році у 11 спеціалізованих комп'ютерних класах, 5 з яких розташовані в центрі нових інформаційних технологій, а 6 – на факультетах університету. Тепер на всіх факультетах університету функціонують комп'ютерні класи. У 7 комп'ютерних класах створено і введено в дію локальні мережі.

Матеріально-технічне забезпечення кафедр факультету економіки і менеджменту, де проводиться підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», достатнє.

П'ятнадцять спеціалізованих аудиторій, використовуються в навчальному процесі для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» повністю відповідають і забезпечують навчальний процес

В процесі перевірки експертною комісією встановлено, що навчальний процес забезпечений усім необхідним обладнанням та устаткуванням. Усі види занять, що передбачені навчальними планами, у повній мірі забезпечені необхідними навчальними площами, технічними засобами, лабораторним устаткуванням у відповідності до вимог робочих навчальних програм.

Роботу з комп'ютерними програмами здобувачі здійснюють на кафедрі кібернетики та інформатики в комп'ютерних класах факультету економіки і менеджменту. Доступ до мережі Інтернет надається усім здобувачам, аспірантам, викладачам та працівникам університету на безкоштовній основі.

Аудиторії кафедри відремонтовані, оснащені необхідним обладнанням, наочними зразками, мають паспорти та інструкції з техніки безпеки.

Детальна інформація про стан матеріально-технічного забезпечення навчального процесу: площу та наявність місць в аудиторіях для навчальних занять здобувачів, кількість та загальну площу навчальних приміщень і науково-дослідних лабораторій, наявність та структуру парку ПК, службові приміщення університету, приміщення для науково-педагогічного та навчально-допоміжного персоналу, об'єкти соціально-побутової сфери університету наведена в матеріалах акредитаційної справи і відповідає дійсності. Матеріально-технічна

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

база обслуговується відповідними службами, підтримується в робочому стані та постійно оновлюється. Санітарно-технічний стан приміщень відповідає вимогам.

Комісія зазначає, що стан матеріально-технічного та інформаційного забезпечення навчального процесу, соціальної інфраструктури відповідає чинним ліцензійним умовам та акредитаційним вимогам надання освітніх послуг з підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Забезпеченість здобувачів денної форми навчання гуртожитком 100 %.

8. Інформаційне забезпечення підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Експертною комісією було здійснено перевірку рівня забезпечення навчального процесу підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» підручниками, навчальними посібниками, фаховими періодичними виданнями, що містяться у бібліотеці Сумського НАУ.

Загальне забезпечення здобувачів і викладачів навчальною та науковою літературою здійснює бібліотека університету. В Сумському національному аграрному університеті бібліотека в своїй діяльності керується Конституцією України, Законом України «Про освіту», Законом України «Про бібліотеку і бібліотечну справу», нормативними актами та документами з бібліотечної справи органів управління вищими навчальними закладами України, Статутом СНАУ, а також Правилами користування науковою бібліотекою СНАУ.

Важливим організаційним чинником підвищення якості навчального процесу, а також розвитку студентської науки є навчально-методичне забезпечення навчального процесу і перш за всё - наявність достатнього бібліотечного фонду та організація бібліотечної справи. Показник забезпеченості здобувачів підручниками, навчальними посібниками, що знаходяться в бібліотеці університету, орієнтовано на Наказ МОН України від 19.01.2006 року за № 26.

Наукова бібліотека СНАУ, як структурний підрозділ університету, відповідає за бібліотечне-інформаційне забезпечення освітнього та виховного процесів.

Нині наукова бібліотека має 4 абонементи, 4 читальних зали. Загальний фонд бібліотеки складає 294885 примірників. За єдиним читацьким квитком налічується 8225 користувачів.

Основне приміщення бібліотеки розташоване на двох поверхах факультету

Голова експертної комісії

І.І. Резнік

економіки та менеджменту і займає площу 721,6 м². Крім того, в навчальних корпусах є профільні філії бібліотеки: у корпусі інженерно-технологічного інституту це 2 кімнати (книгосховище та абонемент і читальна зала (88,3 м²)); на факультеті ветеринарної медицини абонемент (49,1 м²). У головному корпусі університету бібліотека займає 3 кімнати: 2 читальні зали електронних видань (всього 149 м²) та книгосховище обмінного фонду (53,3 м²). Загальна площа бібліотеки – 1145,9 м².

Автоматизацію бібліотечних процесів та обслуговування користувачів забезпечують 46 комп'ютерів (28 із яких – це АРМ читачів, що забезпечують доступ до електронного каталогу бібліотеки СНАУ, електронної бібліотеки, електронного репозиторію та інтернет-ресурсів), що об'єднані в єдину інформаційну мережу, 2 сервери, 2 ксерокси, 3 багатофункціональних пристроїв, 8 принтерів та 3 сканери для зчитування штрих-кодів.

Переважна більшість бібліотечних процесів автоматизовані, в т.ч. – книговидача, для забезпечення діяльності якої до електронного каталогу внесені записи на активну частину фонду, заштриховані видання та створена база даних читачів.

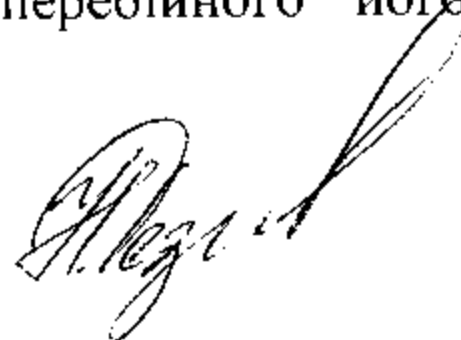
Бібліотека працює й над наповненням власного сайту (library.sau.sumy.ua), завдяки якому надає інформаційні послуги у віддаленому режимі: доступ до електронного каталогу, електронної бібліотеки; віртуальна довідка та електронна доставка документів, а також інформує про діяльність бібліотеки загалом. Бібліотека також проводить інформаційну діяльність в соціальних мережах: «Фейсбук», та «Гугл+».

З 2009 р. бібліотекою СНАУ проводиться робота щодо наповнення електронної бібліотеки (на сьогодні це більше ніж 15,3 тис. повнотекстових видань – навчальні, наукові та навчально-методичні матеріали, створені викладачами університету та взяті з відкритого доступу). Суттєву допомогу при забезпеченні повнотекстовими виданнями надає й електронний репозиторій, що налічує на сьогодні понад 3780 повнотекстових документів.

В університеті діє редакційно-видавничий центр, що забезпечує редагування та друк навчально-методичної, наукової літератури й іншої друкованої продукції обсягом до 2000 д.а. щороку.

Пріоритетними напрямками роботи наукової бібліотеки Сумського НАУ: формування книжкового фонду та повнотекстових електронних ресурсів відповідно до профілю університету та потреб користувачів, забезпечення безперервного доступу до них; вивчення інформаційних потреб користувачів усіх категорій; підвищення web-присутності університету в глобальних наукових комунікаціях, збереження та надання вільного доступу до результатів наукових досліджень науковців вишу шляхом поповнення колекцій електронного репозиторію СНАУ; забезпечення якісного й оперативного бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування користувачів бібліотеки шляхом систематичного наповнення довідкового електронного апарату бібліотеки та забезпечення безперервного його функціонування;

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

пропаганда книги й читання шляхом впровадження в роботу бібліотеки інноваційних форм роботи; пропаганда діяльності бібліотеки серед віддалених користувачів шляхом забезпечення наповнення web-сайту бібліотеки та сторінок соцмереж; плідна взаємодія з бібліотеками Територіального методичного об'єднання сільськогосподарських бібліотек Сумської області; виявлення, вивчення передового досвіду інших бібліотек та впровадження його в роботу бібліотеки; сприяння формуванню світогляду, духовного розвитку користувачів шляхом популяризації кращих зразків літератури та мистецтва.

Експертна комісія зазначає, що в Сумському національному аграрному університеті інформаційне забезпечення підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» відповідає чинним ліцензійним умовам та акредитаційним вимогам.

9. Перелік зауважень контролюючих органів та заходи з їх усунення за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

У ході перевірки комісією Державної інспекції вищих навчальних закладів не виявлено системних порушень Законів України, постанов Кабінету Міністрів України, інших нормативних і розпорядчих документів у сфері вищої освіти, що можуть впливати на якість підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

З метою усунення виявлених комісією Державної інспекції вищих навчальних закладів недоліків було розроблено план заходів щодо їх усунення. У ході виконання розробленого плану заходів щодо усунення недоліків, виявлених комісією Державної інспекції вищих навчальних закладів, всі зауваження враховано та ліквідовано відповідно до затверджених термінів виконання.

Експертна комісія констатує що пропозиції та зауваження, що були висловлені під час перевірок контролюючими органами, враховано та виправлено, а також розроблено ряд заходів, спрямованих на підвищення якості підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

10. ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК ЕКСПЕРТНОЇ КОМІСІЇ

На підставі проведеної акредитаційної експертизи у Сумському національному аграрному університеті щодо спроможності здійснювати підготовку здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» факультетом економіки і менеджменту та випусковими кафедрами економіки і логістики та виробничого менеджменту експертна комісія, засвідчує, що:

1. Матеріали, наведені в акредитаційній справі, відповідають переліку необхідних відомостей про навчальний заклад, кадрове, матеріально-технічне, навчально-методичне, інформаційне забезпечення та якісні показники успішності щодо можливостей підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», визначених постановою Кабінету Міністрів України від 09.08.01р. №978 «Про Затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах».

2. Кадрове, матеріально-технічне, навчально-методичне, інформаційне забезпечення та якісні характеристики успішності підготовки фахівців за всіма показниками відповідають ліцензійним умовам з надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, затверджених Постановою Кабінету м міністрів України від 30.12.2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» та акредитаційним вимогам до наказу МОНМС України № 689 від 13.06.2012 р.

Проте, експертна комісія вважає за доцільне висловити керівництву Сумського національного аграрного університету зауваження і рекомендації, які не впливають на загальне позитивне рішення, але дозволять покращити якість підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»:

- випусковим кафедрам з метою збільшення контингенту студентів за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» другого (магістерського) рівня вищої освіти посилити профорієнтаційно-комунікаційну складову роботи з випускниками бакалаврського рівня підготовки інших закладів вищої освіти;

- з урахуванням специфіки освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» активізувати роботу

Голова експертної комісії

І.І. Резнік

викладачів кафедри з викладання дисциплін циклу професійної і практичної підготовки англійською мовою;

- посилити науково-дослідну роботу студентів та підвищити рівень академічної мобільності учасників освітнього процесу;

- спрямувати роботу науково-педагогічних працівників кафедр на збільшення кількості наукових публікацій у виданнях, які включені до наукометричних баз даних, зокрема Scopus та/ або Web of Science;

- приділити увагу поглиблення співпраці між роботодавцями та факультетом і зокрема кафедрами для підвищення якісного рівня освіти з урахуванням новітніх світових вимог за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Експертна комісія рекомендує Міністерству освіти і науки України акредитувати здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» у Сумському національному аграрному університеті як такому, що спроможний здійснювати освітню діяльність за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

14 грудня 2018 року

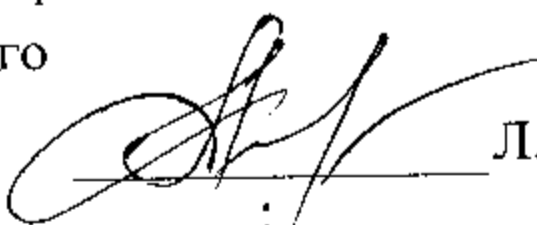
Голова експертної комісії:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри біржової діяльності і
торгівлі Національного університету
біоресурсів і природокористування України

Н.П.Резнік

Члени експертної комісії:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва і
торгівлі Одеського національного
політехнічного університету

Л.В. Фролова

З висновками експертної комісії ознайомлений:

в.о. ректора Сумського національного
аграрного університету,
академік НААН України

В.І. Ладика

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

ЗВЕДЕНІ ВІДОМОСТІ
про дотримання ліцензійних умов у сфері вищої освіти
Порівняльна таблиця дотримання кадрових і технологічних вимог щодо
матеріально-технічного, навчально-методичного
та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти
другий (магістерський) рівень
спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»»

№ з/п	Найменування показника (нормативу)	Вимоги до значення показника (нормативу) за другим (магістерським) рівнем		
		Значення показника (нормативу)	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо матеріально-технічного забезпечення				
1	Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	3,2	+1,0
2	Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	40	-10
3	Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
	1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	відповідає
	2) пунктів харчування	+	+	відповідає
	3) актового чи концертного залу	+	+	відповідає
	4) спортивного залу	+	+	відповідає
	5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	відповідає
	6) медичного пункту	+	+	відповідає
4	Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	100	+30
5	Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	-	+	відповідає
2. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо навчально-методичного забезпечення				
1	Наявність опису освітньої програми	+	+	відповідає
2	Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	відповідає
3	Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
	Наявність комплексу навчально-методичного			

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

4	забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	-	+	відповідає
5	Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	-	відповідає
6	Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
7	Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	відповідає
3. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо інформаційного забезпечення освітньої діяльності				
1	Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як п'ять найменувань	15	+10
2	Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	відповідає
3	Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	відповідає
4	Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	60	100	+40

Голова експертної комісії:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри біржової діяльності і
торгівлі Національного університету
біоресурсів і природокористування України

Н.П.Резнік

Члени експертної комісії:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва і
торгівлі Одеського національного
політехнічного університету

Л.В.Фролова

**З висновками експертної комісії
ознайомлений:**

в.о. ректора Сумського національного
аграрного університету,
академік НААН України

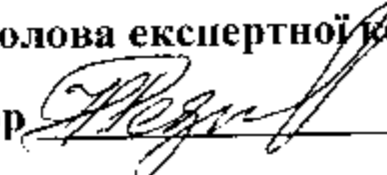
В.І. Ладика

Голова експертної комісії

Н.П. Резнік

Додаток Б

ПОГОДЖЕНО

Голова експертної комісії
 професор Н.П.Резнік
 "12" грудня 2018 р.

В.о. ректора
 академік НААН України В.І. Ладика
 12 грудня 2018 р.

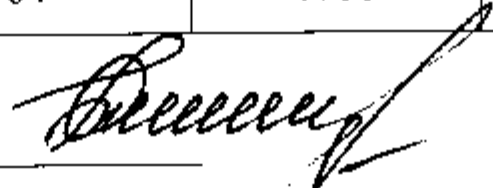
Графік проведення комплексних контрольних робіт здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Дата та час проведення ККР	Навчальна аудиторія	Навчальні групи	Кількість студентів	Викладач	Експерт
Цикл загальної підготовки							
1.	Інноваційний розвиток підприємства	12.12.2018 р. о 12:00	104	1701	4	Терещенко С.І.	Фролова Л.В.
Цикл професійної підготовки							
1.	Інформаційні системи і технології в управлінні підприємством	13.12.2018 р. о 10:00	104	1701	4	Терещенко С.І.	Фролова Л.В.
2.	Конкурентоспроможність підприємства	14.12.2018 р. о 12:00	104	1701	4	Пізвяк Т.І.	Фролова Л.В.

Декан факультету економіки і менеджменту

Голова експертної комісії:

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри біржової діяльності і торгівлі
 Національного університету біоресурсів і природокористування України

 Н.І.Строченко

Члени експертної комісії:

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і торгівлі
 Одеського національного політехнічного університету

 Н.П.Резнік

З висновками експертної комісії ознайомлений:

в.о. ректора Сумського національного аграрного університету, академік НААН України

 Л.В.Фролова

 В.І. Ладика

Голова експертної комісії

 Н.П. Резнік

Додаток В

**Зведена відомість результатів комплексних контрольних робіт здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі
знань 07 «Управління та адміністрування», проведених при акредитаційній
експертизі Сумського національного аграрного університету**

Назва дисципліни, за якими проводився контроль	За результатами самоаналізу					При перевірці експертної комісії						
	К-ть осіб	З'явилися на іспит		Абсолютна успішність, %	Якісна успішність, %	К-ть осіб	З'явилися на іспит		Абсолютна успішність, %	Відхилення	Якісна успішність, %	Відхилення
		осіб	%				осіб	%				
Дисципліни циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки												
Інноваційний розвиток підприємства	4	4	100,0	100,0	50,0	4	4	100	100,0	-	50,0	-
Дисципліни циклу професійної та практичної підготовки												
Інформаційні системи і технології в управлінні підприємством	4	4	100,0	100,0	50,0	4	4	100	100,0	-	50,0	-
Конкурентоспроможність підприємства	4	4	100,0	100,0	50,0	4	4	100	100,0	-	50,0	-

Голова експертної комісії:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри біржової діяльності і
торгівлі Національного університету
біоресурсів і природокористування України

Н.П.Резнік

Члени експертної комісії:

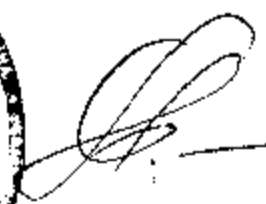
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва і
торгівлі Одеського національного
політехнічного університету

Л.В.Фролова

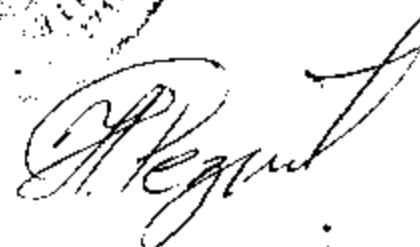
**З висновками експертної комісії
ознайомлений:**

в.о. ректора Сумського національного
аграрного університету,
академік НААН України

В.І. Лалика

Голова експертної комісії

Н.І. Резнік